

4 Závěr

Tato tematická zpráva se zaměřovala na personální podmínky ve školách pro práci se žáky se SVP (z hlediska dostupnosti a financování specializovaných pozic a podpory učitelů formou dalšího vzdělávání), systémy školního poradenství, formy podpory žáků ve výuce i mimo ni, způsoby motivace žáků k dalšímu vzdělávání, rozvoj partnerských vztahů a případnou existenci bariér, které brání začleňování vyššího počtu žáků se SVP do běžných základních a středních škol.

V navštívených školách převládá spíše dobře nastavený přístup k žákům se SVP. Spolupráce mezi výchovným poradcem a školskými poradenskými zařízeními, koordinace návazných aktivit při vzdělávání a informovanost ostatních pedagogů byly obecně na dobré úrovni. Identifikace a evidence žáků se zdravotním postižením či znevýhodněním byla ve většině případů vyhovující. Školy však mají problém s identifikací žáků se sociálním znevýhodněním. Podle odhadů je podíl těchto žáků v základních i středních školách výrazně vyšší, než je počet žáků evidovaných ve školních matrikách. Vzhledem ke skutečnosti, že výsledky žáků v České republice jsou ve velké míře podmíněny socioekonomickým zázemím, je potřeba zjednodušit identifikaci žáků se SZ, aby jim mohla být poskytována patřičná podpora a bylo možné eliminovat rizika školního neúspěchu.

Přestože je počet žáků se sociálním znevýhodněním vykazovaných ve školních matrikách velmi nízký, 87,8 % základních a 96,8 % středních škol podporuje žáky, kteří by odpovídali definici sociálního znevýhodnění. Školy nejčastěji plánují školní akce s ohledem na finanční dostupnost pro všechny žáky. Základní školy také často nabízejí kvalitativně srovnatelnou alternativu programu pro žáky, kteří se nemohli z finančních důvodů zúčastnit nějaké školní aktivity a nabízejí splátkové kalendáře pro rodiče SZ žáků. Střední školy často zdarma poskytují SZ žákům učební pomůcky a učebnice, které nejsou uvedené v seznamu podle § 27 odst. 1 školského zákona.

Ačkoliv podmínky pro vzdělávání žáků se SVP byly vhodně nastavené, přizpůsobení výuky jejich potřebám v podobě diferenciaci a individualizace výuky bylo zaznamenáno již v menší míře. Z podpůrných a vyrovnávacích opatření převládala individuální podpora, ostatní formy byly využívány spíše méně. Celkově tak lze konstatovat, že je vhodně nastavený systém, který je dodržován spíše po formální stránce, ale není zcela naplňován při výuce – zde je tedy prostor pro zlepšení. Dílčím negativním zjištěním je např. uplatňování diferencovaného přístupu ve větší míře na prvním stupni ve srovnání s druhým stupněm základní školy či využívání specifického přístupu pouze některými vyučujícími, nikoliv všemi, se kterými přijde žák ve výuce do kontaktu. Nedostatky se objevují také ve zpracování a dodržování IVP.

Z dalších forem podpory žáků se SVP mimo výuku jsou nejčastěji využívány konzultace či doučování, prevence rizikového chování, kariérové poradenství a v případě základních škol volnočasové aktivity.

V současné době se školy musejí vyrovnávat se zvyšujícími se nároky na práci učitele z důvodu rostoucí diferenciaci žáků, kteří navštěvují běžný vzdělávací proud. Ve středním vzdělávání byl zjištěn vyšší podíl učitelů (66,4 %), kteří nikdy neabsolvovali další vzdělávání zaměřené na práci se žáky se SVP. Zároveň však bylo zjištěno, že učitelé, kteří se tohoto vzdělávání zúčastnili, uplatňují ve větší míře diferenciaci učiva podle možností a schopností žáků. Toto zjištění platí také pro základní školy. V 53,5 % základních a 44,6 % středních škol sdílají učitelé zkušenosti s výukou žáků se SVP, např. formou hospitací. Návštěvy jiných škol za tímto účelem jsou již méně časté (přibližně čtvrtina základních a pětina středních škol). Většina škol efektivně spolupracuje s rodiči a institucemi, jako jsou školská poradenská